

РОЛЬ СУЧАСНИХ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Грибан Григорій Петрович

доктор педагогічних наук, професор кафедри фізичного виховання і спортивного
вдосконалення Житомирського державного університету імені Івана Франка

Пилипчук Павло Борисович

старший викладач кафедри фізичного виховання Поліського національного
університету

Гринчук Олександр Миколайович

викладач фізичного виховання Відокремленого структурного підрозділу
«Житомирський автомобільно-дорожній фаховий коледж Національного транспортного
університету»

Система освіти в Україні спрямована на реформування та модернізацію освітньо-професійних та освітньо-наукових програм у закладах вищої освіти для інтеграції в Європейський освітній простір, що вимагає розробки та впровадження інноваційних технологій, які мають забезпечити перетворення системи освіти на важливий чинник економічного розвитку та конкурентоспроможності на європейському ринку праці. Інноваційні технології у навчанні здобувачів факультетів фізичного виховання, спорту і здоров'я покликані інтенсифікувати і покращити підготовку майбутніх вчителів фізичної культури. Одним із питань до вчителя фізичної культури є підвищення фізичної підготовленості, гармонійного розвитку учнів, відновлення їх здоров'я на уроках фізичної культури та під час фізкультурно-оздоровчої і спортивної діяльності в школі.

Беззаперечно, що «майбутнє людини багато в чому залежить від того, наскільки успішно ще в шкільному віці були сформовані й закріплені в її свідомості навички здорового способу життя, а одним із важливих напрямів розвитку національної системи освіти є формування в молодого покоління культури здорового способу життя» [9, с. 427]. О.О. Безкопильний наголошує, «що значна роль у здоров'язбереженні молодого покоління та формуванні цінності здоров'я належить загальноосвітній школі та зокрема вчителю фізичної культури, який досконало знає здоров'язбережувальні технології, різні засоби, методи й

форми рухової активності та здатний формувати позитивне ставлення школярів до занять фізичною культурою й організувати їхнє здорове дозвілля» [1, с. 164].

А. Турчак зазначає, що «... одним із пріоритетних завдань нового етапу реформи системи освіти повинне стати збереження і зміцнення здоров'я дітей, учнів та здобувачів, формування у них понять цінності здоров'я і здорового способу життя. Відповідальність за вирішення даної проблеми багато в чому залежить від вчителя фізичної культури, у зв'язку з чим актуалізується завдання формування його професіоналізму як певної стратегії досягнення мети – оздоровлення нації» [8, с. 164].

Поняття «підготовленість майбутнього вчителя фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями» розглядається як результат професійної підготовки здобувача закладу вищої освіти, який виражений у здатності до формування особистої фізичної культури учнів і здійснення ролі координатора здоров'язбережувальної освіти в школі та забезпечується сформованістю мотивації, знань, умінь, комунікативних навичок та особистісних якостей майбутніх учителів фізичної культури [6, с. 19].

Ще під час навчання в закладі вищої освіти здобувач має оволодіти певним арсеналом здоров'язбережувальних технологій. Здоров'язбережувальні технології – це послідовна сукупність педагогічних та дидактичних прийомів, форм, засобів, спрямованих на побудову психологічно комфортного освітнього середовища, що сприяє формуванню здорової компетентної особистості [2].

Під час засвоєння навчальних дисциплін здобувачами набуваються компетентності – здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми визначені та сформульовані наступні результати навчання: а) засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег; б) застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати [7, с. 5].

Нами встановлено, що здоров'язбережувальна діяльність здобувачів – майбутніх вчителів фізичної культури під час навчання в закладі вищої освіти має здійснюватися в освітньо-розвивальному середовищі, яке буде формувати позитивне і усвідомлене ставлення до фізкультурно-оздоровчої діяльності. При цьому здобувачів необхідно цілеспрямовано мотивувати до особистої значущості професійної діяльності, яка поєднує проведення уроків фізичної культури з позаурочною фізкультурно-оздоровчою діяльністю [3, с. 192].

Зміст освітньо-професійної програми із підготовки бакалаврів у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 014 Середня освіта (Фізична культура) показує, що для підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до професійної діяльності в загальноосвітній школі, а, зокрема для фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності вивчаються такі освітні компоненти: «Сучасні педагогічні технології в системі фізичного виховання», «Теорія і методика оздоровчої гімнастики», «Теорія і методика викладання атлетизму», «Теорія і методика викладання спортивних ігор», «Основи медичних знань та охорона життєдіяльності», «Спортивно-педагогічне вдосконалення за різними видами спорту», «Підвищення спортивної майстерності в обраному виді спорту», «Навчальна практика з краєзнавчо-туристичної діяльності», «Навчальна практика з лікувальної фізичної культури», «Навчальна практика з лижного спорту», які спрямовані на формування у здобувачів створення здоров'язбережувального середовища у закладах загальної середньої освіти. При цьому одним із важливих компонентів підготовки здобувачів у закладах вищої освіти є методична підготовка [4, 5]. Щоб забезпечити розвиток кожного із компонентів методичної компетентності майбутнього вчителя фізичної культури необхідно: 1) створити у закладі вищої освіти науково обґрунтоване планування навчального процесу з обов'язкових і вибіркового освітніх компонент; 2) забезпечити єдність і взаємозв'язок теоретичної, методичної і практичної підготовки здобувачів; 3) створити високий, але доступний рівень труднощів на навчальних заняттях, швидке і якісне опанування техніки виконання вправ та оволодіння методикою їх удосконалення; 4) створити максимальну активність і самостійність здобувачів під час занять; 5) поєднати індивідуальну і колективну фізкультурно-оздоровчу діяльність здобувачів; 6) забезпечити навчальний процес

достатньою кількістю і якістю технічного оснащення і спортивного інвентарю; 7) забезпечити широке використання інноваційних технологій фізкультурно-оздоровчої і спортивної діяльності [4, с. 68–69].

Тому готовність майбутніх учителів фізичної культури до формування здоров'язбережувального середовища в закладах загальної середньої освіти ми розглядаємо як складне особистісне утворення, яке об'єднує в собі сукупність професійно-педагогічних знань, умінь і навичок та індивідуально-психологічних якостей, які визначають здатність здобувача до здійснення ефективної фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності.

Наразі є потреба впровадження сучасних здоров'язбережувальних технологій в освітній процес здобувачів – майбутніх вчителів фізичної культури; проведення модернізації процесу професійної підготовки відповідно до європейських і світових прогресивних тенденцій розвитку освіти з урахуванням інформаційних та науково-методичних досягнень.

У цілому підготовку майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в закладах загальної середньої освіти можна представити як систему організаційних, психолого-педагогічних і науково-методичних заходів закладу вищої освіти, що спрямовані на оволодіння здобувачами сучасними знаннями, вміннями і навичками при проведенні фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів.

Список використаних джерел

1. Безкопильний О.О. Система підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі: дис. ... док. пед. наук : спеціальність 13.00.04. Черкаси, 2020. 595 с.
2. Гончаренко М.С., Лупаренко С.Є. Поняття «валеопедагогіка» та «педагогічна валеологія» у психолого-педагогічній літературі. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2010. № 1(3). С. 45–55.
3. Грибан Г.П. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої діяльності в загальноосвітній школі. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць. За ред. О.В. Тимошенка. Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. Випуск 3К (176) 24. С. 190–194. DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).41](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).41) <https://spppc.com.ua/index.php/journal/issue/view/77>
4. Грибан Г.П., Гарлінська А.М., Солодовник О. В., Ткаченко П.П., Пилипчук П.П., Пантус О.О., Білоскаленко Т.О. Структура методичної компетентності вчителя фізичної культури. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць. За ред. О. В. Тимошенка. Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. Вип. 3 (175) 24. С. 66–70. DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3\(175\).11](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3(175).11) <https://spppc.com.ua/index.php/journal/issue/view/78>
5. Грибан Г.П., Мичка І.В., Гарлінська А.М., Оксентюк Я.Р., Ткаченко П.П., Скорий О.С., Пилипчук П.П. Методична компетентність майбутнього вчителя – фізичної культури. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць. За ред. О. В. Тимошенка. Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. Випуск 2 (174) 24. С. 50–54. DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.2\(174\).12](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.2(174).12) <https://spppc.com.ua/index.php/journal/article/view/1671/1642>
6. Іванова Л.І. Основні дефініції щодо професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури. Наука і сучасність: зб. наук. пр. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005. Т. 51. С. 18–27.
7. Інноваційні технології фізичного виховання і спорту: навч. посіб. Укладач: О.В. Юденко. К.: Національний університет оборони України, 2024. 360 с.
8. Турчак А. Підготовка майбутнього вчителя фізичної культури до роботи з попередження шкідливих звичок у учнів. *Наукові записки Кіровоградського держ. пед. університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки*. 2012. Вип. 106. С. 162–169. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2012_106_22
9. Шаповалова І.В. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до самовдосконалення та формування основ здорового способу життя: теоретичний аспект. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. Запоріжжя, 2014. Вип. 36. С. 427–437.